

LIETUVOS GYVENTOJŲ GYVENIMO KOKYBĖ: DVIDEŠIMT METŲ RINKOS EKONOMIKOJE

TURINYS

ĮVADAS	9
I DALIS. GYVENIMO KOKYBĖS TEORINIAI IR METODOLOGINIAI PAGRINDAI	19
1. EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ SANGLAUDA EUROPOS SĄJUNGOJE IR LIETUVOJE	19
1.1. Socialinės politikos prioritetas Europos Sąjungoje ir jį įtvirtinantys strateginiai dokumentai	19
1.1.1. Naujoji socialinės sanglaudos strategija.....	20
1.1.2. Socialinis globalizacijos aspektas – Europos Sąjungos politikos indėlis.....	23
1.1.3. Užimtumo prioritetas Lisabonos strategijoje.....	25
1.1.4. Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategijos prioritetai.....	27
1.1.5. Europos Sąjungos strategija „Europa 2020“: Europos ekonomikos gaivinimas	31
1.2. Makroekonomikos rodiklių prioritetas Lietuvoje ir to poveikis ekonomikai	38
1.3. Globalinė krizė ir jos įtaka gyventojų gyvenimo kokybei.....	52
1.3.1. Fundamentinės pasaulio ekonominės krizės priežastys.....	52
1.3.2. Globalinės krizės pasekmės.....	56
1.3.3. Socialinės nelygybės problema ir moralinių-etinių vertybių krizė	57
1.3.4. Europos Sąjungos veiksmų planas pasaulinei krizei įveikti	59
1.3.5. Lietuvos ekonomika krizės kontekste	62
2. GYVENIMO KOKYBĖS KONCEPCIJA.....	65
2.1. Gyvenimo kokybės samprata ir aspektai	65
2.2. Gyvenimo kokybė – ekonominės politikos efektyvumo rodiklis.....	71
2.3. Pasaulyje taikomi gyvenimo kokybės vertinimo metodai	73
2.4. Metodologinis tyrimų pagrindas – gyvenimo kokybės sisteminis suvokimas	92

II DALIS. LIETUVOS GYVENTOJŲ GYVENIMO KOKYBĖS POKYČIAI 1990–2011 M. IR PERSPEKTYVOS	97
3. LIETUVOS GYVENTOJŲ GYVENIMO KOKYBĖS RAIDA IR BENDROSIOS TENDENCIJOS.....	97
4. LIETUVOS GYVENTOJŲ MATERIALINĖ GEROVĖ	102
4.1. Gerovės vertinimas pagal BVP	102
4.2. Užimtumo ir nedarbo būklė, darbo sąlygos ir darbinio gyvenimo kokybė.....	106
4.3. Finansinė gerovė ir gyvenimo kokybė: dabartinės ir „gresiančios“ pajamos	109
4.4. Vartotojiškos visuomenės filosofija ir vartojimo išlaidų diferenciacija	120
4.5. Gyventojų santaupos ir paskolos: gyvenimas „šia diena“ ir „juodai dienai“	129
4.6. Skurdas ir socialinė atskirtis: „valdžios elitas“ ir „socialinis dugnas“	130
4.7. Gyvenamieji būstai: vieninteliai, antrieji ir „atostogų“ namai.....	135
5. SVEIKATOS, SVEIKOS APLINKOS IR DEMOGRAFINĖ BŪKLĖ.....	138
5.1. Lietuvos gyventojų sveikata.....	138
5.1.1. Gyventojų sveikata: valstybė – prieš mus, mes – prieš save	138
5.1.2. Socialinės epidemijos ir „juodosios skylės“ statistikoje.....	138
5.2. Gyvenamosios aplinkos kokybė: sparti urbanizacija ir „kaimiškoji“ rekreacija.....	149
5.3. Lietuvos gyventojų demografinė būklė ir šeimyninis gyvenimas.....	152
5.3.1. Lietuvos demografinė agonija	152
5.3.2. Gyventojų emigracija: „išsivaikščiojanti“ Lietuva	156
5.3.3. Šeimos instituto krizė: „demografinė žiema“	159
6. MOKSLAS, ŠVIETIMAS IR KULTŪRA.....	164
6.1. Mokslas ir švietimas	164
6.1.1. Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra: „praleistos pamokos“	164
6.1.2. Lietuvos švietimas: „protų kalvė“ ir „protų nutekėjimas“	166
6.2. Kultūra ir dvasinė gerovė.....	168
6.2.1. Senoji „knyginė“ kultūra ir naujoji internetinių tinklalapių era	168
6.2.2. Dvasinė gerovė, laimė ir pasitenkinimas gyvenimu.....	171
7. VISUOMENĖS IR ASMENS SAUGUMAS	172
7.1. Visuomenės apsaugos lygis ir kokybė Lietuvoje.....	172
7.2. Kriminogeninė situacija šalyje: nusikalstamumo lygis, paplitimas, struktūra	173

7.3.	Nusikalstamumo priežastys ir padariniai.....	177
7.4.	Nusikalstamų veikų ištyrimo lygis ir dinamika.....	180
7.5.	Lietuvos vyrų savižudybės: „būti ar nebūti?“.....	182
8.	LYČIŲ LYGYBĖ – SVARBUS ŽMOGAUS IR ŠALIES GYVENIMO KOKYBĖS RODIKLIS	185
8.1.	Darbo rinkos segregacija ir diskriminacija: „stiklinių lubų“ efektas.....	185
8.2.	Moterų darbo užmokestis: „neekonomiška ekonomika“ ir skurdo feminizacija	187
8.3.	Moterų ir vyrų santaupos ir investicijos	192
8.5.	Smurtas prieš lytį: pasekmės asmeniui ir nuostoliai valstybei.....	212
8.5.	Moterų ir vyrų vertybių sistemų skirtumai	229
	III DALIS. GYVENIMO KOKYBĖS KILIMO GRĖSMĖS – NEEKONOMINIAI EKONOMIKOS VEIKSNIAI	232
9.	MORALINIAI-ETINIAI IR DVASINIAI EKONOMIKOS VYSTYMO SI PAGRINDAI	232
9.1.	Moralinių-etinių ir dvasinių vertybių sistemos krizė ir jų reikšmė ekonomikai.....	232
9.2.	Moralinės visuomenės būklės vertinimas: dorovės indeksas.....	241
10.	KULTŪROS NUOSMUKIS IR ŽINIASKLAIDOS ĮTAKA EKONOMIKAI	251
10.1.	Dvasingumo ir kultūros nuosmukis.....	251
10.2.	Žiniasklaida – „nekultūros“ perdavimo veiksnys.....	256
11.	SOCIALINĖ EKONOMINĖ NELYGYBĖ – EKONOMIKOS AUGIMO STABDIS	261
11.1.	Socialinės ekonominės nelygybės ir makroekonomikos rodiklių sąsaja.....	261
11.2.	Progresinė mokesčių sistema – kovos su nelygybe priemonė	265
11.3.	Hipotetinis nelygybės įveikimo scenarijus.....	269
12.	TAUTOS ELITO VAIDMUO EKONOMIKOJE	271
12.1.	Valstybės įtaka ekonomikai	271
12.2.	Politinis Lietuvos „elitas“	275
12.3.	Inteligentijos atgimimas ir jos vaidmuo šalies gerovei	278
	IŠVADOS	285
	SANTRAUKA (anglų k.)	294
	LITERATŪRA	347